

Hřbitovní kvítí na smetaně

– kniha přínosná pro čtenáře, knihovníky i učitele

Cenu Josefa Škvoreckého, udělovanou od roku 2007 za původní českou prózu, obdržel v roce 2015 Vladimír Poštulka za román *Hřbitovní kvítí na smetaně*, jenž roku 2014 vydalo pražské nakladatelství Jaroslavy Jiskrové Máj spolu s nakladatelstvím Dokořán. Autor předchozích románů *Půdorys hářému* (2004) či *Blues pro Stalina* (2008) je veřejnosti znám především jako písňový textař z 60. až 80. let a také jako tvůrce pojednání o gastronomii. Činný je i v literárním zákulisí, mimo jiné se podílel na současné podobě našeho autorského práva.

V románu *Hřbitovní kvítí na smetaně* se splétají tři prameny vyprávění, z nichž každý by do určité míry mohl stát sám o sobě. Především je to výrazně autobiografický příběh o mladíku Evženovi, který vyrůstal ve vsi na Ostravsku, vyučil se kuchařem a odešel z rodného kraje do Prahy, kde zpočátku přespával na hřbitově. Později se stal básníkem a vyhledávaným písňovým textařem, prožil mnohá zajímavá setkání, emigroval a zase se vrátil zpět. Příběh románového hrdiny odpovídá ději Poštulkova scénáře

k trezorovému filmu *Evžen mezi námi* a čtenář si nad ním může vzpomenout i na *Nesnesitelnou lehkost bytí* Milana Kundery.

V druhé lince knihy spisovatel Evženův příběh průběžně komentuje, vypráví o svém skutečném životě a uvažuje o tom, jak moc je (či může být) literární dílo závislé na

Kdyby se literatura učila podle této knihy, jistě by se objevila spousta nových čtenářů. I v knihovnách pod jejím vlivem možná oprášíme zdánlivě nezáživného klasika.

postavě autora – do jaké míry se v díle promítá jeho život, problémy, vztahy, jak knihu posuzovat v této relaci. Přemýšlí, jak na čtenáře působí vyprávění v první či třetí osobě. A jak vyprávění v první osobě při psaní ovlivňuje a odhaluje samotného autora. Nebo naopak, do jaké míry má čtenář spisovateli při jeho vyprávění věřit. Má existovat vztah mezi životem autora a jeho tvorbou („jednota života a díla“, jak říkali středoškolské učitelé)? Má ho čtenář posuzovat, má ho mít na mysli při vnímání literárního textu? Čtenářům i psavcům může takové uvažování příjemně zamotat hlavu.

Třetí složka knihy je pro mnoho čtenářů nejzajímavější. Autor průběžně vypráví desítky příběhů slavných spisovatelů. Uvažuje přitom, jak se do díla promítly zejména temnější, často skryté stránky jejich osobnosti. Tou nejčastější je v tomto případě erotika a sex, zhusta v ne zcela běžných a (zejména v minulosti) společností ne úplně přijímaných podobách. A také alkohol a drogy. Na jiných místech autor pojednává o tvůrčích pohnutkách – bývá jimi potřeba výpovědi, kompenzace problémů a traumat i touha po slávě a ani peníze nebývají poslední v řadě.

Literáti, o nichž Vladimír Poštulka píše, jsou zastoupeni od klasiků z hloubi 19. století do současnosti. Figurují zde romantičtí básníci, nejstarší tvůrci fantastické literatury, beatnici, existencialisté, ale i naši anarchisté, často pozdější tzv. socialističtí spisovatelé. Autor místy vytváří originální obsáhlé medailony spisovatelů (např. J. Hašek, J. Kerouac) a podává také svědectví o těch, jež sám dobře znal (V. Hrabě, J. Mucha).

Intimní pohledy na život a tvorbu spisovatelů jsou pro čtenáře lahůdkou. Kdyby se literatura učila podle této knihy, jistě by se objevila spousta nových čtenářů. I v knihovnách pod jejím vlivem možná oprášíme zdánlivě nezáživného klasika. Udělená cena může čtenáře i knihovníky upozornit na knihu, která, k naší škodě, dosud nejspíš stála stranou zájmu. Vnímavý čtenář se pak zamyslí i nad otevřeným koncem jejího příběhu. Po nabídce spolupráce s StB, jež by hrdinovi umožnila vyhnout se trestu, zní poslední věta knihy: „Ten s ježkem podal Evženovi pero.“ Podepsal Evžen, nebo nepodepsal?

JAN MEIER #knihovna@braumov.net